

Sygn. akt I C 492/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 września 2014 r.

Sąd Okręgowy w Lublinie I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący SSO Piotr Jakubiec

Protokolant: sekr. sąd. Małgorzata Siuda

po rozpoznaniu w dniu 16 września 2014 r. w Lublinie

na rozprawie

sprawy z powództwa K. B.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w R.

o odszkodowanie

I. zasądza od (...) Spółki Akcyjnej w R. na rzecz powoda K. B. kwotę 30.550 zł. (trzydzieści tysięcy pięćset pięćdziesiąt złotych) z ustawowymi odsetkami od 30 maja 2012 r. do dnia zapłaty;

II. oddala powództwo w pozostałej części;

III. zasądza od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w R. na rzecz powoda K. B. kwotę 2.073,73 zł (dwa tysiące siedemdziesiąt trzy złote 73/100) tytułem zwrotu kosztów procesu;

IV. nakazuje ściągnąć od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w R. na rzecz Skarbu Państwa (Sąd Okręgowy w Lublinie) kwotę 281,63. (dwieście osiemdziesiąt jeden złotych 63/100) tytułem wydatków.

Sygn. Akt I C 492/12

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 18 czerwca 2012 roku powód, całkowicie ubezwłasnowolniony, K. B., reprezentowany przez opiekuna prawnego, matkę B. B., działającą przez profesjonalnego pełnomocnika, wniósł o zasądzenie od (...) S.A. w R. Oddział w L. na jego rzecz kwoty 75.091 (siedemdziesiąt pięć tysięcy dziewięćdziesiąt jeden) złotych z tytułu odszkodowania z ustawowymi odsetkami od dnia 30 maja 2012 r. do dnia zapłaty. Ponadto powód wniósł o zasądzenie od pozwanego na jego rzecz kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm prawem przepisanych lub zestawienia kosztów (petitum pozwu, k. 2-3)

Uzasadniając swoje roszczenie wskazał, że w dniu 2 września 2005 r. w godzinach popołudniowych miał miejsce wypadek, w wyniku którego powód K. B. został porażony łukiem elektrycznym ze słupa wysokiego napięcia, na skutek czego doznał ciężkich obrażeń ciała (kilkusetprocentowy uszczerbek na zdrowiu) i w chwili obecnej jest niezdolny do samodzielnej egzystencji.

Powód wskazał, że zasada odpowiedzialności (...) S.A. w R. Oddział w L. za wypadek z dnia 2 września 2005 r., została stwierdzona prawomocnym wyrokiem wstępnym Sądu Okręgowego w Lublinie, I Wydział Cywilny z dnia 11 lipca 2008 r., I C 687/06 (k. 10) oraz wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Lublinie, I Wydział Cywilny z dnia 19

listopada 2008r., I ACa 499/08 (k.11). Co więcej, w pozwie wskazano, że prawomocnie została również ustalona kwestia odpowiedzialności pozwanego za skutki zdarzenia z dnia 2 września 2005 r. mogące wyniknąć w przyszłości, zarówno wyrokiem Sądu Okręgowego w Lublinie, I Wydział Cywilny z dnia 31 marca 2011 r. (k. 13-14) jak i wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Lublinie, I Wydział Cywilny z dnia 3 sierpnia 2011 r. (k. 37). Powód podał także, że z obu wyroków wynika jednoznacznie, że przyczynienie się powoda do powstania szkody, zdaniem Sądów, wyniosło 50 %.

Strona powodowa wskazała na szerokie i szczegółowe postępowanie dowodowe przeprowadzone na potrzeby wyżej wspomnianych postępowań przed Sądem Okręgowym i Sądem Apelacyjnym, a w szczególności na opinie biegłych lekarzy. Biegły psychiatra stwierdził uszkodzenie centralnego układu nerwowego, porażenie czterokończynowe, afazję czuciowo-ruchową i zniekształcenia w układzie kostno-stawowym, oceniając uszczerbek na zdrowiu na poziomie 100 % (k. 4, 6). Biegły ortopeda wskazał, że doszło do ciężkiego uszkodzenia struktur mózgowia w wyniku niedotlenienia ośrodkowego układu nerwowego oraz wystąpienia 4-kończynowego porażenia spastycznego, przez co stały uszczerbek na zdrowiu określił jako 100% (k. 4-5, 7). Biegły z zakresu chirurgii plastycznej twierdził u powoda liczne obrażenia ciała, wymieniając m.in. oparzenia głowy, szyi, klatki piersiowej, stłuczenie płuc, obrzęk mózgu, zniekształcenia bliznowate skóry klatki piersiowej i nadbrzusza czy przykurczające pasma bliznowate fałdów pachowych przednich (k.5). Biegły specjalista chirurgii plastycznej stwierdził trwałe 75 % uszczerbek na zdrowiu (k. 6). Strona powodowa powołała się również na opinię biegłego w zakresie neurologii i rehabilitacji wskazującą na 280 % trwałe uszczerbek na zdrowiu (k. 5-6).

Powód uzasadnił swoje roszczenie wobec pozwanego koniecznością poniesienia wydatków niezbędnych dla jego funkcjonowania, wskazując potrzebę przystosowania zakupionego domu dla potrzeb osoby niepełnosprawnej, w celu zapewnienia odpowiednich warunków do życia, leczenia i rehabilitacji. Powód wymienił następujące wydatki (k. 7-8):

1. dostawa i montaż platformy pionowej, której ostateczna cena wyniosła 69.000 zł,
2. zakup i ułożenie kostki brukowej na podwórku przed domem – 47.829 zł, w tym koszt samego materiału – 11.829 zł oraz koszt robót – ok. 36.000 zł, strona powodowa zaznaczyła przy tym, że wybrukowanie terenu jest konieczne celem umożliwienia powodowi poruszania się na wózku inwalidzkim w ogrodzie,
3. przystosowanie łazienki do potrzeb poszkodowanego – 17.767 zł, na którą składa się cena wanny z hydromasażem, jej montaż, cena mozaiki potrzebnej do wykonania prysznica oraz jego wykonanie,
4. zakup i ułożenie podłogi z płytek ceramicznych na parterze domu, w tym w pokoju rehabilitacyjnym – 15.586 zł.

Całość wydatków powód oszacował na kwotę 150.182 zł, jednakże przy uwzględnieniu 50 % przyczynienia się powoda do powstania szkody, wartość przedmiotu sporu określił na 75.091 zł będącej odszkodowaniem za poniesione koszty przystosowania domu dla potrzeb osoby niepełnosprawnej (k. 8).

Powód podniósł także, że zgłosił swoje roszczenia pozwanemu pismem z dnia 9 maja 2012 r., a doręczonemu 15 maja 2012 r. Pozwany w odpowiedzi dnia 22 maja 2012 r., która została doręczona pełnomocnikowi powoda 29 maja 2012 r., odmówił wypłaty żądanych kwot. Na tej też podstawie, dochodzi również odsetek ustawowych od żądanych kwot od dnia 30 maja 2012 r., tj. od dnia następnego po dniu, w którym zostało doręczone pełnomocnikowi powoda pismo odmawiające zaspokojenia roszczeń w jakimkolwiek zakresie. W uzasadnieniu pozwu podniesiono również, że roszczenia są wyważone i umiarkowane, a strona powodowa we wstępnej fazie postępowania sądowego widzi możliwość zawarcia ugody (k. 9).

W dniu 11 grudnia 2012 r. pozwany (...) S.A. w R., Oddział w L. złożył odpowiedź na pozew, w której wniósł w pierwszej kolejności o odrzucenie pozwu z uwagi na brak zdolności sądowej pozwanego, ewentualnie pozwany wnioskował o oddalenie powództwa. Ponadto strona pozwana wносиła o zasądzenie na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W trybie art. 84 kpc pozwany wniósł o wezwanie do udziału w sprawie (...) S.A. z siedzibą w W., jako następcę prawnego (...), u którego (...) S.A. a po zmianie firmy

(...) S.A. posiadały w dniu wypadku 2 września 2005 r. polisę ubezpieczeniową od odpowiedzialności o.c. (petitum odpowiedzi na pozew, k.145) .

Pozwany podniósł brak zdolności sądowej pozwanego, uzasadniając swoje twierdzenie tym, że wskazany przez powoda oddział Spółki nie posiada zdolności sądowej. Ponadto strona pozwana podniosła, że w wyniku przekształceń podmiotowych, jakie miały miejsce w energetyce, (...) S.A. a po zmianie firmy (...) S.A. (spółka przejmowana), w wyniku przejęcia w trybie art. 492 § 1 KSH przez (...) S.A. z siedzibą w R. (spółka przejmująca), straciły byt prawny, a spółka (...) S.A. z siedzibą w R. wstąpiła ex lege we wszystkie prawa i obowiązki (...) S.A. na zasadzie sukcesji uniwersalnej, co według pozwanego było dodatkowym argumentem przemawiającym za odrzuceniem pozwu.

W dalszej części uzasadnienia odpowiedzi na pozew wnosił o oddalenie powództwa w całości, jako bezzasadnego. Strona pozwana podniosła, że w pozwie zostały wskazane wyłącznie już stwierdzone wyrokami z dnia 31 marca 2011 r. (I C 687/06) oraz z dnia 3 sierpnia 2011 r. (I ACa 298/11) skutki wypadku z dnia 2 września 2005 r., a powód w żaden sposób nie wskazał na nowe, powstałe po uprawomocnieniu się wyroku z 3 sierpnia 2011 r. skutki wypadku dla zdrowia powoda, które mogłyby stanowić podstawę kierowania do pozwanego nowych roszczeń (k. 147).

Strona pozwana podniosła, że powód nie wykazał, aby stan jego zdrowia pogorszył się w stosunku do stanu stwierdzonego wyrokiem z dnia 3 sierpnia 2011 r. oraz, że wystąpiły nowe, ujawnione po wydaniu ww. wyroku skutki wypadku. Zatem, wg strony pozwanej roszczenia wydają się nieoparte okolicznościami, które mogłyby stanowić podstawę kierowania do pozwanego nowych roszczeń. Według pozwanego niewystarczające jest powoływanie się na już ustalone okoliczności we wcześniejszych postępowaniach dowodowych.

Zdaniem pozwanego nawet jeżeli powód był zmuszony ponieść dodatkowe wydatki, niezbędne dla jego funkcjonowania w zmienionej sytuacji życiowej to powinny one być zaspokojone w pierwszej kolejności z zasądzonych wyrokiem z dnia 3 sierpnia 2011 r. kwot, o czym poinformował powoda w piśmie z dnia 22 maja 2012 r. Pozwany zauważył również, że wypłacił powodowi do dnia złożenia pozwu łącznie kwotę nie mniejszą niż 1.698.827,22 zł, a nadal aktualne pozostaje zobowiązanie pozwanego do wypłacania powodowi kwoty po 10.714 zł miesięcznie tytułem renty. Pozwany stoi na stanowisku, że powyższe kwoty powinny zabezpieczać wszelkie potrzeby finansowe powoda w zmienionej sytuacji życiowej. W odpowiedzi na pozew zaznaczono także, że dochodzenie przez powoda nowych roszczeń jest możliwe wyłącznie w przypadku ustalenia przez Sąd zaistnienia nowych, występujących po wydaniu wyroku z dnia 3 sierpnia 2011 r. skutków wypadku dla zdrowia powoda, a ich wskazanie oraz udowodnienie obciąża stronę powodową jako domagającą się odszkodowania z tego tytułu. Pozwany podnosił, że udowodnienie zaistnienia nowych skutków jest niezbędną przesłanką uznania zasadności roszczenia powoda, jak również określenia jego zakresu z równoczesnym uznaniem poniesionych przez powoda wydatków za zasadne i celowe. Pozwany kwestionował jakoby nowe roszczenia zgłoszone przez stronę powodową były wynikiem nowych, ujawnionych po wydaniu wyroku z dnia 3 sierpnia 2011 r. skutków wypadku, jakiemu uległ powód w 2005 r. (k. 148-149). Pozwany twierdził, że ustalona odpowiedzialność (...) S.A. na przyszłość za skutki wypadku z dnia 2 września 2005 nie uzasadnia pokrywania każdego wydatku będącego wynikiem wyłącznie zmiany sytuacji życiowej powoda spowodowanej decyzjami opiekuna prawnego takimi jak przykładowo zakup nowego domu i dostosowanie do potrzeb osoby niepełnosprawnej bez jednoczesnego wystąpienia nowych skutków dla zdrowia powoda ujawnionych po wydaniu wyroku z dnia 3 sierpnia 2011 r.

Strona pozwana podkreśla, że powód nie wykazał faktu, wraz z dowodami, wykorzystania dotychczas zasądzonych kwot na zaspokojenie potrzeb związanych z funkcjonowaniem w zmienionej sytuacji życiowej, przez co dochodzone nowe odszkodowanie jest wątpliwym.

Celowość i zasadność poszczególnych wydatków oraz ich wysokość także budzi wątpliwości strony pozwanej, która wymienia przede wszystkim zakup i ułożenie podłogi z płytek ceramicznych na parterze domu, mozaiki do wykonania prysznic, ułożenie kotki brukowej na podwórku. Pozwany zaznaczył, że wydatki nie mogą być nadmierne i nie mogą pozostawać w sprzeczności z racjonalnym działaniem każdego poszkodowanego. Odszkodowanie ma charakter kompensacyjny i powinno stanowić przybliżony ekwiwalent poniesionej szkody. Nie może więc prowadzić do

wzbogacenia się poszkodowanego, co w opinii pozwanego czyni bezpodstawnym zwrot takich wydatków, które ani nie usuwają skutków choroby, ani nie kompensują kalectwa osoby poszkodowanej. Pozwany wskazuje, że brak związku wydatków z procesem leczenia, rehabilitacji albo zwiększonymi potrzebami może wpłynąć na wysokość odszkodowania, a także zaznacza, że powód nie jest zwolniony z obowiązku udowodnienia wysokości żądanej kwoty oraz jej racjonalnego uzasadnienia. Dodatkowo pozwany zwrócił uwagę na to, że do zwrotu kosztów leczenia i rehabilitacji uprawniony jest wyłącznie poszkodowany, nawet jeżeli wydatki te poniosła osoba trzecia (k. 149-150).

Na rozprawie dnia 12 grudnia 2012 r. strony podtrzymywały swoje stanowiska, Pełnomocnik strony pozwanej wnosił o odrzucenie pozwu, a w przypadku nieuwzględnienia argumentów z odpowiedzi na pozew, wnosił o oddalenie powództwa. Pełnomocnik powoda popierał powództwo, zgłoszone wnioski dowodowe, a także oświadczyły, że wniosek o odrzucenie pozwu jest niezasadny ponieważ roszczenia w niniejszym procesie nie były objęte poprzednim wyrokiem (k. 186).

Postanowieniem z dnia 12 grudnia 2012 r. Sąd odmówił odrzucenia pozwu.

W piśmie procesowym z dnia 21 lutego 2013 r. (data wpływu 25 luty 2013 r.) (...) S.A. jako następca prawny (...) S.A., działając przez zawodowego pełnomocnika, zgłosił interwencję uboczną po stronie pozwanego wnosząc o oddalenie powództwa, zobowiązanie obu stron do doręczenia mu odpisów pism procesowych z załącznikami oraz zasądzenie od powoda na rzecz interwenienta ubocznego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych. Ponadto interwenient uboczny poparł w całości stanowisko pozwanego zaprezentowane w odpowiedzi na pozew i zgłoszone wnioski dowodowe zastrzegając możliwość złożenia pisma zawierającego twierdzenia i dodatkowe wnioski dowodowe po otrzymaniu pozwu (pismo procesowe, k. 204-206).

W piśmie procesowym z dnia 22 maja 2013 r. strona powodowa zmodyfikowała powództwo, zmieniając częściowo podstawę faktyczną powództwa w ten sposób że w miejsce odszkodowania za dostawę i montaż platformy pionowej (windy dla niepełnosprawnych) zażądała odszkodowania za budowę ogrodu zimowego (pismo procesowe, k. 269).

Na rozprawie z dnia 16 września 2014 roku pełnomocnik powoda oświadczył, że na wypadek nieuwzględnienia w całości powództwa w zakresie odsetek domaga się zasądzenia tych odsetek od dnia 16 czerwca 2012 roku tj. 31-go dnia po dniu otrzymania przez pozwanego wezwania do zapłaty.

W toku postępowania strony podtrzymywały reprezentowane stanowiska w sprawie. Pełnomocnik powoda popierał powództwo wnosząc o jego uwzględnienie (k. 186, 299, 366v), natomiast pozwany (...) S.A z siedzibą w R. oraz interwenient uboczny nie uznawali powództwa, wnosząc o jego oddalenie (k. 186, 299, 366v).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 2 września 2005 r. w L. przy ulicy (...) powód K. B. wszedł na słup nr (...) linii (...)L. W. – L. Ś., w wyniku czego został porażony łukiem elektrycznym oraz spadł z wysokości doznając porażenia prądem. Ratownicy rozpoznali u poszkodowanego zatrzymanie krążenia i rozległe oparzenia (bezsporne).

Powód od wypadku z dnia 2 września 2005 r. jest niepełnosprawny, niezdolny do samodzielnej egzystencji, wymagający stałej opieki innych osób w zakresie wszystkich czynności życiowych, trwale całkowicie niezdolny do pracy (okoliczność bezsporna, opinia sądowa z zakresu psychologii, k. 344, opinia sądowo-lekarska, k. 267).

K. B. został całkowicie ubezwłasnowolniony, a jego prawnym opiekunem ustanowiono matkę (zaświadczenie k.119).

Obecnie z poszkodowanym nie można nawiązać kontaktu werbalnego. Ma również zaburzenia mowy, które uniemożliwiają porozumiewanie się (opinia psychologiczna, k. 343, opinia sądowo-lekarska, k. 266, zeznania opiekuna prawnego powoda - protokół elektroniczny z 14 sierpnia 2013 r., 00:16:24, k. 301). Powód jest chorym leżącym, całkowicie sparaliżowanym. Zachowuje resztkowe ruchy głowy, powiek, mięśni twarzy oraz szczątkowe ruchy palców stóp, mimo głębokiego czterokończynowego porażenia spastycznego oraz rozległych zaników mięśniowych mięśni kończyn i tułowia. Powód ma także rozległe blizny pooparzeniowe oraz utrwalone, sztywne przykurcze stawów

kończyn górnych, w tym rąk, przykurcze niewielkiego stopnia stawów biodrowych i kolanowych oraz utrwalone stopy końsko-szpotaawe (opinia psychologiczna, k. 344, opinia sądowo-lekarska, k. 266-267).

Stan zdrowia powoda nie pogorszył się w zasadzie od połowy 2011 roku, jeśli chodzi o doznane obrażenia ciała. Pojawiły się szcążkowe ruchy palców stóp. Jednakże w kwestii procesów poznawczych powoda cechuje głęboki deficyt. Jest otępiały w stopniu znacznym, jednakże reaguje na proste bodźce w zakresie zmysłu wzroku i słuchu. Wyraża emocje grymasem lub uśmiechem. Według matki dostrzega obrazy telewizyjne, ma świadomość, nawiązuje kontakt z terapeutami, denerwuje się głosem lub krzykiem, ma życie psychiczne jak każdy normalny człowiek (opinia psychologiczna, k. 343-344, opinia sądowo-lekarska, k. 266, zeznania opiekuna prawnego powoda - protokół elektroniczny z 14 sierpnia 2013 r., 00:09:20-00:09:22, k. 301).

Powód doznaje wielu ograniczeń w życiu codziennym. Jest chorym leżącym, sparaliżowanym, o bardzo wąskim zakresie odbioru bodźców zewnętrznych oraz słabym kontaktem ze światem zewnętrznym, przez co wymaga karmienia, przewijania, obracania, pielęgnacji oraz prowadzenia uciążliwych ćwiczeń rehabilitacyjnych. Powód cierpi na brak kontroli nad czynnościami fizjologicznymi. Nie może sam się poruszać, jest prawie całkowicie unieruchomiony w łóżku, co spowodowało wystąpienie u niego nowych chorób, a mianowicie kamica nerkowa z wodonerczem, kolka jelitowa i zaparcia. (opinia psychologiczna, k. 344, opinia sądowo-lekarska, k. 266, zeznania opiekuna prawnego powoda - protokół elektroniczny z 14 sierpnia 2013 r., 00:18:07, k. 301).

K. B. obecnie zamieszkuje w budynku jednorodziennym w (...) koło W.. Budynek jest prawie nowy, zakupiony w stanie surowym (zdjęcia k. 95-99), wykonany w podwyższonym standardzie, o powierzchni zabudowy 148,5 m⁽²⁾. Pierwotne plany budynku zostały zmienione w ten sposób, że wykonano dobudowę od strony południowej o powierzchni 26,9 m⁽²⁾ mającej pełnić funkcję ogrodu zimowego. Koszt dobudowy wyniósł szacunkowo 97.600 złotych. Wokół budynku wykonano ogród oraz wiele ścieżek spacerowych i podjazdów z kostki brukowej dla osoby przemieszczającej się na wózku inwalidzkim (koszt zakupu kostki brukowej to 11.829,10 złotych oraz szacowany koszt wykonania ścieżek i położenia kostki to ok. 36.000 złotych), a także cembrowany wykop do ćwiczeń w wodzie w pozycji pionowej. Przed budynkiem od strony północnej został wykonany plac manewrowy ułatwiający powodowi wsiadanie do samochodu a także podjazd bezpośrednio do drzwi wejściowych. Budynek jest także wyposażony we wszelkie typowe instalacje w tym: ogrzewanie klasyczne (piec gazowy i kaloryfery panelowe), ogrzewanie podłogowe oraz nowoczesny kominek (opinia biegłego sądowego z zakresu budownictwa k. 236-238, 241-244, 246, zdjęcia k. 89-94, opinia sądowo-lekarska k.267, zeznania opiekuna prawnego powoda - protokół elektroniczny z 14 sierpnia 2013 r. 00:27:20-00:27:24, k. 301, faktura VAT, k. 110).

Aktualnie powód użytkuje parter tego budynku, który jest przystosowany dla potrzeb chorego wymagającego stałej i intensywnej rehabilitacji. Udogodnienia znajdujące się w domu to przede wszystkim łóżko z materacem przeciwoleżynowym, kino domowe, weranda z widokami, rozległy widok przez przeszklone ściany, pokój rehabilitacyjny, sprzęt pionizacyjny. Łazienka na parterze została także przystosowana specjalnie do potrzeb sparaliżowanego powoda (łączy koszt to 17.000 złotych). Znajduje się tam specjalistyczny natrysk ścienny, którego wartość szacunkowa wynosi 1.100 złotych oraz wanna z hydromasażem o wartości 12.703 złotych z urządzeniami towarzyszącymi typu odkamieniacz do wody (ok. 800 złotych). Podłogi w domu zostały pokryte płytkami ceramicznymi (zdjęcia k. 80, 85-88, opinia biegłego sądowego z zakresu budownictwa k.237, 241-243, 247-249, opinia sądowo-lekarska, k. 267, zeznania opiekuna prawnego powoda - protokół elektroniczny z 14 sierpnia 2013 r., 00:25:06, 00:25:32, 00:26:10, k. 301, faktura VAT k. 111, faktura VAT k. 112)

Dobudowany ogród zimowy jest pomieszczeniem o standardowej konstrukcji architektonicznej, typowym, przeszklonym z trzech stron, wewnątrz którego znajdują się rośliny doniczkowe, niewielka sztuczna fontanna, sprzęt do rehabilitacji (łóżko, pionizator, sztalugi), pod sufitem podwieszono są kolorowe elementy o różnych kształtach. Dobudowanie ogrodu zimowego i przystosowanie go dla potrzeb powoda był pomysłem jego matki opartym na własnych doświadczeniach i obserwacjach specjalistycznych ośrodków w tym sali doświadczenia świata w ośrodku w G., konsultowanym jedynie ustnie z terapeutami (opinia biegłego sądowego z zakresu budownictwa k. 241-243,

245, opinia psychologiczna k. 343, folder k. 349, zeznania opiekuna prawnego powoda - protokół elektroniczny z 14 sierpnia 2013 r. 00:28:20-00:28:48, 00:30:58, 00:12:54, k. 301).

Celem ułatwienia poruszania się między piętrami powoda w planach było zainstalowanie platformy pionowej, która została zakupiona i zamontowana, a której koszt wyniósł 69.000 złotych (zdjęcie k. 84, 91, umowa nr (...) z załącznikami, k. 100-107, faktura VAT, k.108-109). Jednakże w związku z nieszczelnym wejściem, oraz koniecznością dobudowania wiatrołomu/przedsionka pociągających za sobą znaczne dodatkowe koszty, platforma pionowa po nieefektywnej interwencji u producenta została zwrócona (zeznania opiekuna prawnego powoda - protokół elektroniczny z 14 sierpnia 2013 r., 00:23:28-00:24:40, k. 301).

Prace wykonane na parterze domu oraz na zewnątrz w jego otoczeniu służą przystosowaniu środowiska dla potrzeb osoby sparaliżowanej, mają na celu poprawienie komfortu jej życia, oraz ulepszenie warunków rehabilitacji tak, aby dom stał się swego rodzaju ośrodkiem rehabilitacyjnym (opinia psychologiczna k. 344, opinia uzupełniająca z zakresu chirurgii ogólnej i urazowo-ortopedycznej, k. 313).

Powód zgłosił dodatkowe roszczenia pozwanemu (...) S.A. w R. Oddział w L. poprzez wystosowanie pisma z dnia 9 maja 2012 r., doręczonym pozwanemu 15 maja 2012 r. Powód powołał się w nim na konieczność poniesienia dalszych, niezbędnych dla jego funkcjonowania wydatków polegających na przystosowaniu domu dla potrzeb osoby sparaliżowanej i tym samym zażądał wypłacenia kwoty 75.091 zł, uwzględniającej 50 % przyczynienie się poszkodowanego do szkody (pismo powoda z dnia 9 maja 2012 r., k. 113-117)

Pozwany w odpowiedzi na zgłoszenie dalszych roszczeń odmówił wypłaty żądanej kwoty uzasadniając to koniecznością pokrycia zgłoszonych wydatków z wypłaconego już odszkodowania lub z wypłacanej miesięcznej renty (pismo pozwanego z dnia 22 maja 2012 r., potwierdzenia wykonanych operacji bankowych k. 165-174, decyzja do szkody k. 176).

Ustalając stan faktyczny Sąd oparł się na wskazanych powyżej dowodach.

W niniejszej sprawie pozwany nie kwestionuje swej odpowiedzialności za skutki wypadku, jakiemu uległ powód. Sporna natomiast wysokość należnych mu z tego tytułu świadczeń.

Odnosnie dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy, należy zauważyć, że żadna ze stron nie kwestionowała ich wiarygodności, a Sąd z urzędu również nie dostrzegł przesłanek mogących być podstawą do zakwestionowania ich wiarygodności.

Sąd uznał również za wiarygodne w całości zeznania opiekuna prawnego powoda B. B. (zeznania opiekuna prawnego powoda - protokół elektroniczny z 14 sierpnia 2013 r., k. 103), na podstawie których ustalił aktualny stan zdrowia powoda, konieczność przeprowadzenia prac remontowych i budowlanych w celu przystosowania domu i ogrodu dla potrzeb poszkodowanego, zakres wykonanych prac oraz ich wpływ na zwiększenie komfortu powoda, bowiem są one spójne, składane były w sposób logiczny jak również znalazły one potwierdzenie we wskazanych dowodach z dokumentów oraz w wywołanych w niniejszej sprawie opiniach sądowno-lekarskich. Należy także wskazać, że powyższa ocena jest wynikiem bezpośredniego kontaktu z opiekunem prawnym podczas rozpraw, obserwacji jego zachowania podczas składania zeznań oraz reakcji na zadawane pytania.

W niniejszej sprawie zasięgnięto opinii dwóch biegłych lekarzy oraz biegłego z zakresu budownictwa. W ramach kontroli merytorycznej i formalnej opinii biegłych Sąd nie dopatrył się nieprawidłowości pozwalających na odebranie złożonym opiniom przymiotu pełnowartościowego źródła dowodowego. Biegli wskazali bowiem wszelkie przesłanki przyjętego rozumowania, przedstawili także jego tok. Wnioski płynące z opinii przedstawione są klarowne i logicznie wynikają z przyjętych podstaw. Sąd nie dopatrył się błędów logicznych, niezgodności z życiowym doświadczeniem bądź też niespójności z pozostałym materiałem dowodowym. Według Sądu wywołane w sprawie opinie biegłych: A. M., L. B. oraz J. R. spełniają wymagania stawiane im przez przepisy proceduralne, są bowiem zupełne, jasne

i niesprzeczne. W tych warunkach opinie biegłych posłużyły za pełnowartościową podstawę dokonanych ustaleń faktycznych. Strony ostatecznie nie kwestionowały opinii biegłych.

Dowody powołane wyżej tworzą łącznie spójną i jednolitą całość, na której oparł się Sąd, wydając rozstrzygnięcie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo jest co do zasady słuszne, lecz zasługuje na uwzględnienie w części. Powód domagał się od pozwanego odszkodowania z ustawowymi odsetkami od dnia 30 maja 2012 r. do dnia zapłaty ewentualnie od dnia 16 czerwca 2012 roku tj. od dnia następnego po otrzymaniu przez pozwanego wezwania do zapłaty tytułem naprawienia szkody majątkowej powstałej na skutek wypadku, jaki miał miejsce w dniu 2 września 2005 roku.

W pierwszej kolejności należy wskazać, iż w przedmiotowej sprawie Sąd Okręgowy w Lublinie, I Wydział Cywilny, wydał wyrok wstępny z dnia 11 lipca 2008 r. (k. 10) a także wyrok z dnia 31 marca 2011 r., sygn. Akt I C 687/06 (k.13-36), częściowo zmieniony wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 3 sierpnia 2011 roku, sygn. akt I ACA 298/11, przesądzający o odpowiedzialności pozwanego (...) S.A. w R. za skutki wypadku, któremu uległ K. B. w dniu 2 września 2005 r., Pomędzy stronami niniejszego postępowania ponownie toczy się spór co do zgłoszonych przez powoda kolejnych roszczeń będących skutkiem wypadku.

Na wstępie należy zauważyć, że odpowiedzialność za szkodę majątkową na osobie poniesioną przez powoda wynika z dyspozycji art. 444 § 1 k.c. W razie uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia naprawienie szkody obejmuje wszelkie wynikiłe z tego powodu koszty.

Przepis powyższy należy interpretować z uwzględnieniem wykładni systemowej tj. innych przepisów dotyczących odpowiedzialności deliktowej, bowiem do zaistnienia odpowiedzialności z art. 444 § 1 i 2 kc niezbędne jest jednocześnie ustalenie przesłanek odpowiedzialności ex delicto sprawcy szkody z art. 415 kc:

1. szkody - w tym przypadku rozumianej, jako uszczerbek w dobrach niemajątkowych (krzywda), a ściślej jako uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia,
2. faktu wyrządzenia szkody;
3. adekwatnego związku przyczynowego między zachowaniem sprawcy szkody, a skutkiem w postaci uszczerbku w dobrach prawnie chronionych.

W przedmiotowej sprawie zachodzą wszystkie trzy przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej ex delicto.

Szkoda na osobie obejmuje uszczerbki wynikające z uszkodzenia ciała, rozstroju zdrowia, pozbawienia życia oraz naruszenia innych dóbr osobistych człowieka. Mogą one przybrać postać szkody majątkowej lub niemajątkowej. Uszkodzeniem ciała w rozumieniu omawianego przepisu jest naruszenie integralności fizycznej człowieka, przy czym naruszenie to może dotyczyć nie tylko samej powłoki cielesnej, ale również tkanek oraz narządów wewnętrznych. W przedmiotowej sprawie nie ulega wątpliwości, że wskutek wypadku powód doznał wielu obrażeń ciała oraz uszkodzenia narządów wewnętrznych, które należy zakwalifikować jako szkodę, na co wskazują wyniki postępowania dowodowego. Po wypadku z dnia 2 września 2005 roku z uwagi na występujące dolegliwości tryb życia powoda zmienił się całkowicie, a jego aktywność spadła praktycznie do zera.

W sposób niebudzący wątpliwości ustalono, że powód odczuwa dolegliwości zarówno fizyczne jak i psychiczne. Po wypadku towarzyszy mu fizyczny ból, będący efektem uszkodzenia ciała, dyskomfort psychiczny związany z pobytami w szpitalach i leczeniem oraz trwającą nieustannie rehabilitacją, unieruchomieniem, koniecznością ograniczenia dotychczasowej aktywności życiowej. W świetle opinii biegłych lekarzy nie ma wątpliwości, że powód doznał licznych obrażeń, poddany był leczeniu, w tym operacyjnemu, musi korzystać z pomocy osób trzecich, gdyż nie jest w stanie samodzielnie funkcjonować. Wskutek wypadku powód doznał trwałego uszczerbku na zdrowiu, przez co jest trwale i

całkowicie niezdolny do pracy. Ma ograniczoną sprawność, do chwili obecnej powód odczuwa dolegliwości bólowe, a przede wszystkim istotne ograniczenia ruchomości poprzez paraliż.

Wprawdzie przepis art. 444 § 1 zd. pierwsze kc pozwala poszkodowanemu co do zasady żądać w ramach naprawienia szkody na osobie zwrotu kosztów leczenia czy przystosowania domu dla potrzeb osoby niepełnosprawnej, jednak przesłanką takiego roszczenia jest, tak jak w przypadku wszystkich roszczeń odszkodowawczych, istnienie adekwatnego związku przyczynowego w rozumieniu art. 361 § 1 kc. Konieczne wydatki muszą pozostawać w związku przyczynowym z likwidacją skutków uszkodzenia ciała, lub jeżeli jest to niemożliwe, z przystosowaniem otoczenia w celu ułatwienia funkcjonowania poszkodowanego. Nie ulega wątpliwości Sądu, że do kosztów objętych dyspozycją art. 444 § 1 k.c. należy zaliczyć koszty przystosowania mieszkania do potrzeb powoda (por., wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2002 roku, II CKN 1018/2000, Lex nr 75352, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 maja 1997 roku, II UKN 113/97, OSNP 1998/5/163).

W niniejszej sprawie zachodzi ewidentny związek przyczynowy pomiędzy zdarzeniem z dnia 2 września 2005 roku, a szkodą – krzywdą, jakiej doznał powód, przez co zmuszony był poczynić wydatki konieczne dla jego funkcjonowania w zmienionej sytuacji życiowej. Stres, ból, leczenie szpitalne oraz domowe, ograniczenia ruchomości są bowiem bezpośrednią, a zarazem normalną (w rozumieniu art. 361 § 1 kc) konsekwencją przedmiotowego wypadku, a stan zdrowia w jakim powód znalazł się po wypadku wymusił niejako dokonanie zmian otoczenia, w jakim przebywa. Jednocześnie należy stwierdzić, iż wskazywane przez powoda, trwające do dziś dolegliwości i rozstrój zdrowia, a przez to konieczna modernizacja domu w postaci przystosowania łazienki, modernizacji ogrodu, a nawet wybudowanie ogrodu zimowego w świetle materiału dowodowego, mogą być traktowane jako następstwa doznanego urazu, co wynika z opinii biegłych wywołanych na potrzeby niniejszego postępowania.

Odszkodowanie przewidziane we wspomnianym artykule 444 kc obejmuje wszelkie wydatki pozostające w związku z uszkodzeniem ciała lub rozstrojem zdrowia, jeżeli są konieczne i celowe (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 stycznia 2008 r., II CSK 425/07, M. Praw. 2008, nr 3, s. 116). Przykładowo można wymienić koszty leczenia (pobytu w szpitalu, konsultacji u wybitnych specjalistów, dodatkowej opieki pielęgniarstwa, itp.), specjalnego odżywiania, nabycie koniecznych sprzętów, wydatki związane z przewozem, koniecznymi zabiegami także rehabilitacją, konieczną opieką i pielęgnacją (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 1981 roku, I CR 455/08, OSPiKA 1981, poz. 233, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 października 1973 roku, II CR 365/73, OSNCP 1974, nr 9, poz. 147).

W niniejszej sprawie warte zauważenia także jest to, że celowość ponoszenia wszelkich wydatków może być związana nie tylko z możliwością uzyskania poprawy stanu zdrowia, ale też z potrzebą utrzymania tego stanu, jego niepogarszania (por. wyrok SN z dnia 26 stycznia 2011 r., IV CSK 308/10, LEX nr 738127), a więc nawet wydana na potrzeby tego postępowania opinia sądowo-lekarska, z której wynika fakt iż stan zdrowia powoda się nie pogorszył od połowy 2011 r. nie przesądza o niemożliwości przyznania mu odszkodowania za poniesione wydatki celem przystosowania domu.

W świetle poczynionych ustaleń, koszty obejmujące przystosowanie domu, w którym powód zamieszkuje, do jego potrzeb były konieczne do zrekompensowania mu kalectwa. Jak wynika z opinii biegłych dom, w którym powód zamieszkuje a także ogród, wymagał dostosowania do jego potrzeb ze szczególnym uwzględnieniem jego ograniczeń ruchowych, a także do prowadzonego leczenia i rehabilitacji. Konieczne było przystosowanie łazienki oraz wyposażenie jej w specjalistyczne sprzęty, a nadto niezbędne okazało się dostosowanie otoczenia domu, poprzez wybudowanie ścieżek, podjazdu oraz placu manewrowego.

Jak wynika z opinii biegłego z zakresu budownictwa oraz przedstawionych dowodów w tym faktur VAT koszt prac niezbędnych do przystosowania łazienki do potrzeb powoda uwzględniający montaż wanny i prysznicę wynosi 17.000 złotych. Biorąc pod uwagę pięćdziesięcioprocentowy stopień przyczynienia się powoda, należało zasądzić na jego rzecz kwotę 8.500 złotych. Powód co prawda wskazał, że przystosowanie łazienki wyniosło 17.767 złotych, jednak Sąd podzielił opinię biegłego A. M. co do wykonania prac niebędących w bezpośrednim związku z przystosowaniem łazienki dla potrzeb powoda (m.in. podłogi z terakoty, okładziny ścienne z mozaiki). Mając na uwadze powyższe

Sąd uznał, że szacunkowy koszt przystosowania i wyposażenia łazienki na potrzeby osoby niepełnosprawnej za prawidłowy.

Niewątpliwie jako przystosowanie domu dla potrzeb osoby niepełnosprawnej można uznać przekształcenie jego otoczenia w sposób ułatwiający się poruszanie osobie sparaliżowanej. Wokół domu zostały wykonane prace polegające na wybudowaniu ciągów komunikacyjnych, celem umożliwienia powodowi poruszanie się po ogrodzie, jako części jego terapii polegającej na obcowaniu z naturą. Ponadto wybudowany został plac manewrowy oraz podjazd do samych drzwi wejściowych ułatwiający wyjazd powoda z domu i manewrowanie przy przewożeniu powoda samochodem. Całość została wykonana z kostki brukowej, wybranej i ułożonej w taki sposób, aby ułatwiała przewożenie powoda na wózku. Koszt zakupu kostki brukowej wyniósł 11.829,10 złotych, przy czym koszt jej ułożenia został przez powoda podany jedynie szacunkowo na 36.000 złotych, ponieważ nie korzystał on z żadnej firmy i nie posiada żadnego rachunku. Biegły z zakresu budownictwa w przedstawionej opinii oszacował koszt utwardzenia placu manewrowego na poziomie 21.800 złotych, koszt wykonania podjazdu do głównych drzwi na poziomie 1.200 złotych oraz koszt ścieżek i chodników wykonanych wokół budynku na poziomie 21.100 złotych. Zatem łączny koszt wykonania prac w otoczeniu domu oraz zakupu materiałów biegły wycenił na 44.100 złotych, co według Sądu jest zgodne z prawdą i doświadczeniem życiowym. Uwzględniając stopień przyczynienia się powoda do powstania szkody zasadnym było zasądzić na jego rzecz kwoty 22.050 złotych.

Nie można zgodzić się z powodem, jakoby konieczne i niezbędne dla jego funkcjonowania było wybudowanie ogrodu zimowego. Sąd opierając się na zebranych materiale dowodowym ustalił, że dobudowa mająca pełnić funkcje ogrodu zimowego jest standardowym konstrukcyjnie pomieszczeniem, nieróżniącym się architektonicznie od normalnych ogrodów zimowych. Poza sporem jest fakt wyposażenia ogrodu zimowego w sprzęty rehabilitacyjne. Jednakże powód swoim roszczeniem objął koszt budowy ogrodu zimowego a nie jego wyposażenie. Zdaniem Sądu wybudowania ogrodu zimowego nie można zakwalifikować jako wydatku koniecznego, niezbędnego i celowego, gdyż taki sam efekt można uzyskać poprzez urządzenie w ten sposób jednego z pomieszczeń domu. Nie ulega wątpliwości, że powód zmieniając podstawę faktyczną powództwa w ten sposób, że w miejsce odszkodowania za dostawę i montaż platformy pionowej zażądał odszkodowania za budowę ogrodu zimowego, winien swoje twierdzenie udowodnić stosownie do zasady określonej w art. 6 kc. Co prawda biegły z zakresu budownictwa w swojej opinii dokonał szacunkowego obliczenia kosztów budowy szacując je na poziomie 97.600 złotych, jednakże powód na poparcie swojego twierdzenia nie przedstawił żadnych dowodów poza zeznaniami opiekuna prawnego, które nie mogły być uznane w tym wypadku za wystarczające.

W kwestii odszkodowania za zakup i ułożenie płytek ceramicznych na parterze domu w tym w pokoju rehabilitacyjnym Sąd w tym względzie nie podzielił poglądu powoda. Nie sposób nie zauważyć, że powód żąda odszkodowania za zakup i ułożenie płytek ceramicznych na podłogach w wysokości 15.586 złotych tytułem przystosowania domu dla potrzeb osoby niepełnosprawnej, a odnosząc się do zasad doświadczenia życiowego oraz opinii biegłego z zakresu budownictwa nie sposób stwierdzić, jakoby ten wydatek związany był bezpośrednio z pracami mającymi na celu poprawę jakości życia powoda. Wykonanie podłóg z płytek ceramicznych jest normalną pracą, która biorąc pod uwagę zakup domu w stanie surowym i tak musiałaby być wykonana bez względu na to, czy w domu będzie zamieszkiwać osoba niepełnosprawna i sparaliżowana. Mając to na uwadze nie sposób stwierdzić, że w tym przypadku zaistniał adekwatny związek przyczynowy w rozumieniu art. 361 § 1 kc.

Z uwagi na powyższe, roszczenie o odszkodowanie z tytułu przystosowania domu dla potrzeb osoby niepełnosprawnej w postaci wybudowania ogrodu zimowego oraz zakupu i ułożenia płytek ceramicznych na parterze domu Sąd uznał za niezasadne.

Od powyższych, uznanych przez Sąd za zasadne, roszczeń Sąd zasądził odsetki od dnia 30 maja 2012 r. do dnia zapłaty zgodnie z żądaniem pozwu. Sąd przyjął, że odsetki od odszkodowania pieniężnego należą się od dnia, w którym odszkodowanie to powinno być zapłacone. W wypadku zobowiązań z czynów niedozwolonych, które mają charakter bezterminowy, stan opóźnienia w spełnieniu świadczenia powstaje po wezwaniu dłużnika do świadczenia. Znaczenie takiego wezwania wierzyciela (art. 455 k.c.) polega na tym, że z jego chwilą na dłużniku zaczyna ciążyć obowiązek

niezwłocznego spełnienia świadczenia i że nie spełniając go - popada w opóźnienie, a to uprawnia wierzyciela do żądania odsetek za czas opóźnienia (art. 481 § 1 k.c.). Dłużnik popada w opóźnienie, jeśli nie spełnia świadczenia pieniężnego w terminie, w którym stało się ono wymagalne, także wtedy, gdy kwestionuje istnienie lub wysokość świadczenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 października 1993 r., I CRN 121/94, OSNC 1995/1/21). W niniejszej sprawie Sąd przyjął, że roszczenie o odszkodowanie stało się wymagalne 16 maja 2012, czyli od momentu otrzymania przez pozwanego zgłoszenia dalszych roszczeń, a odsetki można liczyć od dnia następnego. Jednakże Sąd mając na uwadze art. 321 kpc statuujący zakaz orzekania ponad żądanie orzekł zgodnie z roszczeniem o odsetki zawartym w pozwie.

Rozstrzygnięcie o kosztach uzasadnia treść art. 98 kpc wyrażająca zasadę odpowiedzialności za wynik procesu.

Roszczenie powoda uwzględniono w 40,68 % (30.550 zł x 100% / 75.091 zł). W sytuacji, kiedy żądania zostały uwzględnione przez sąd tylko częściowo, koszty między stronami należy wzajemnie znieść lub stosunkowo rozdzielić. W niniejszej sprawie, z uwagi na częściowe uwzględnienie powództwa, Sąd w punkcie III wyroku zasądził od pozwanego na rzecz powoda, stosownie do wyniku procesu kwotę 2.073,73 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. Na koszty procesu poniesione przez powoda składa się bowiem kwota 3.755 zł poniesiona tytułem opłaty od pozwu – k. 125, kwota 3.000 zł poniesiona tytułem zaliczki na wynagrodzenie biegłych – k.195, kwota 3.600 zł tytułem zastępstwa procesowego, kwota 17 zł tytułem opłaty skarbowej od udzielonego pełnomocnictwa, łącznie 10.372 zł (40,68 % z 10.372 zł = 4.219,33 zł) .

Pozwany poniósł w procesie jedynie koszty zastępstwa procesowego w kwocie 3.617 zł., a 59,32 % tej kwoty stanowi 2.145,60.

Różnica obu kwot (2.073,73 zł) daje wartość kosztów procesu należnych powodowi od pozwanego

W punkcie IV wyroku Sąd na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy o k.s.c. nakazał ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Lublinie od pozwanego (...) S.A. w R. Oddział w L. kwotę 281,63 zł tytułem brakującej kwoty wydatków na opinię biegłego, która to kwota została tymczasowo wyłożona z sum budżetowych Skarbu Państwa.

Biorąc powyższe pod uwagę i w oparciu o powołane przepisy prawa, Sąd orzekł jak w wyroku.